

Использование элементов проблемности при организации педагогической практики студентов. Формирование исследовательских умений будущих учителей иностранного языка в ходе прохождения практики.

Ключевые слова: педагогическая практика, процесс, элементы проблемности, формирование, исследовательские умения, студент, будущий учитель, иностранный язык.

Binetska D. I.

USING THE PROBLEMATIC DURING THE TEACHING PRACTICE OF STUDENTS IN ORDER TO DEVELOP RESEARCH SKILLS OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

In the article the general importance of teaching practice students - future foreign language teachers. Using the problematic during the teaching practice of students. The formation of research skills of future foreign language teachers in the internship.

Keywords: pedagogical practice, process elements problematic, formation, research skills, student, future teacher, foreign language.

Стаття надійшла до редакції 06.04.15

УДК 378. 018

*Кайдалова Л.Г.,
Харків, Україна*

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧААЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена сучасними завданнями реформування вищої освіти в Україні; необхідністю вдосконалення професійної та психолого-педагогічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів (ВНЗ) на післядипломному рівні; посиленню вимог щодо володіння викладачами

інноваційними технологіями навчання, швидкою адаптацією до вимог ринку праці з урахуванням тенденцій інтеграції в європейський освітній простір.

Зв'язок з важливими завданнями Підвищення кваліфікації та педагогічної культури науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів є одним із важливих завдань, за виконання якого несуть відповідальність ректор, декани, завідувачі кафедр, а також викладачі вищих навчальних закладів.

Аналіз останніх наукових публікацій. Проблеми підвищення кваліфікації, педагогічної майстерності та педагогічної культури викладачів ВНЗ досліджені багатьма науковцями, серед яких І. Зязюн, В. Козаков, В. Крамущенко, І. Кривонос, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, О. Полотенко, В. Радкевич, С. Толочко та ін. [1-9].

За визначенням І. Зязюна, педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує організацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі. До таких важливих властивостей належать гуманістична спрямованість діяльності викладача, його професійна компетентність, педагогічні здібності і педагогічна техніка [7, с. 30-31].

Важливою складовою педагогічної майстерності викладача є педагогічна культура. Ми погоджуємося з В. Гриньовою, яка до функцій педагогічної культури відносить пізнавальну, гуманістичну, навчальну, виховну, комунікативну, діагностично-прогностичну, нормативну, захисну. Педагогічна культура викладача діалектично пов'язана з усіма елементами особистісної культури: моральною, естетичною, розумовою, правовою, політичною, екологічною та ін., оскільки вона є інтегральним показником інших видів культур, їхнім складником і водночас містить їх [2, с.59-60].

Метою статті є висвітлення теоретичних та практичних аспектів підвищення кваліфікації та удосконалення педагогічної культури викладачів вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих результатів.

Зростаючі вимоги до особистості викладача, його професійної компетентності, педагогічної майстерності та педагогічної культури, зумовлюють потребу у постійному підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників, самоосвіті та самовдосконаленні.

Беручи до уваги, що цей напрям знаходиться під постійним контролем керівників ВНЗ та МОН України, інтенсивно розвивається і потребує висококваліфікованих фахівців із сучасним рівнем психолого-педагогічних знань та умінь, а з іншої сторони – усвідомленням більшості

викладачів необхідності отримання додаткових педагогічних знань, умінь та навичок для розширення своїх фахових можливостей, підвищення рівня педагогічної майстерності та кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників набуває особливої актуальності. Реалізація даного напрямку підготовки фахівців на етапі післядипломного навчання дозволить вирішити проблему професійного зростання та забезпечення достатньо рівня компетентності науково-педагогічних та педагогічних працівників ВНЗ I-IV рівнів акредитації.

Відповідно до Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів (Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 24.01.2013 № 48) основними завданнями навчання науково-педагогічних та педагогічних працівників є:

- оновлення та розширення знань, формування нових професійних компетентностей в психолого-педагогічній, науково-дослідній, організаційно-управлінській діяльності;

- засвоєння інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання;

- набуття досвіду формування змісту навчання з урахуванням його цільового спрямування, посадових обов'язків працівників, здобутої освіти, досвіду практичної роботи та професійної діяльності, їх інтересів і потреб;

- вивчення педагогічного досвіду, сучасного виробництва, методів управління, ознайомлення з досягненнями науки, техніки і виробництва та перспективами їх розвитку;

- розроблення пропозицій щодо удосконалення навчально-виховного процесу, впровадження у практику навчання кращих досягнень науки, техніки і виробництва;

- застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання, що передбачає його диференціацію, індивідуалізацію, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання [6].

Концептуальні засади підвищення кваліфікації та педагогічної культури викладачів вищих навчальних закладів ґрунтуються на принципах неперервності, андрагогіки, індивідуальності, реалізуються шляхом забезпечення наступності змісту та координації педагогічної діяльності на різних рівнях освіти, що функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку для можливого переходу на наступні рівні, враховуючи вікові, психічні та фізіологічні особливості тих, хто навчається, їхні мотиви, потреби, інтереси, досвід.

У системі підвищення кваліфікації викладачів має місце диверсифікація форм та методів, серед яких: науково-педагогічні конференції викладачів з різних проблем організації освітнього процесу, методичні семінари; тренінги, круглі столи; виробничі наради, на яких ректорат інформує про стан навчально-виховної роботи, результати сесій або про необхідність вживання заходів щодо підвищення ефективності професійної підготовки кадрів; засідання кафедр, на яких обговорюють результати роботи викладачів щодо вдосконалення навчально-виховної роботи зі студентами; інструктивно-методичні наради тощо.

Упровадження сучасних педагогічних технологій на циклах підвищення кваліфікації викладачів дозволяє оптимально вирішувати актуальні проблеми вищої професійної освіти, забезпечує високий рівень професійної компетентності майбутніх фахівців, впливає на ефективність освітнього процесу та сприяє розвитку особистісних і професійно значущих якостей викладача вищого навчального закладу.

Методики проведення семінарів-тренінгів та тренінгів спрямовані на формування, розвиток та вдосконалення особистісних та професійно значущих компетентностей (організаторських, творчих, лідерських, комунікативних тощо), підвищення ефективності професійної діяльності в галузі освіти.

Підвищення кваліфікації викладачів на кафедрі педагогіки та психології Національного фармацевтичного університету здійснюється за такими циклами: «Методика викладання у вищій школі» (для професорів, доцентів, старших викладачів); «Вища освіта і Болонський процес» (для професорів, доцентів, старших викладачів); «Лекторська майстерність викладача» (для доцентів, старших викладачів); «Основи психолого-педагогічної підготовки» (для викладачів, асистентів); «Сучасні технології навчання» (для викладачів); «Основи педагогічної майстерності» (для доцентів, старших викладачів, викладачів, асистентів); «Психологія професійної діяльності викладача вищої школи» (для доцентів, старших викладачів, викладачів); «Психолого-педагогічні засади навчально-виховного процесу» (для доцентів, старших викладачів, викладачів); «Професійна діяльність і особистість викладача ВНЗ» (для доцентів, старших викладачів, викладачів); – «Психологія управління» (для керівників підрозділів).

Освітній процес на кафедрі педагогіки і психології Національного фармацевтичного університету побудовано на засадах андрогогіки, що передбачає індивідуальний підхід, особистісно орієнтоване навчання, диверсифікацію форм і методів навчання, багатоваріантність методик та педагогічних ідей.

З метою оновлення змісту та врахування сучасних досягнень педагогічної науки розроблено Уніфіковану програму підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Програма розроблена на підставі сучасних підходів до організації навчально-виховного процесу в умовах ВНЗ, які є передумовою якісної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників.

При доборі та структуруванні змісту циклів підвищення кваліфікації, враховано контингент слухачів, наявність ученого звання, ученого ступеня, досвід педагогічної діяльності та ін. (професори, доценти, викладачі, асистенти), попередньо здобуту ними освіту, індивідуальні інтереси й потреби тощо.

У змісті Програми враховано також вікові особливості викладачів, рівень їхньої психолого-педагогічної підготовки, фахову освіту, рівень володіння педагогічними технологіями, здатність до самовдосконалення та самонавчання, бажання «навчатись протягом життя». Зміст Програми спрямовується на оволодіння, оновлення та поглиблення працівниками фахових, науково-методичних, педагогічних, соціально-гуманітарних, психологічних, правових та управлінських компетентностей, у тому числі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду, що сприяє якісному виконанню ними своїх посадових обов'язків, розширенню їхніх компетенцій тощо.

Навчання за програмою передбачає проведення лекцій, семінарів, семінарів-практикумів, семінарів-нарад, семінарів-тренінгів, тренінгів, вебінарів, «круглих столів». Підвищенню кваліфікації викладачів сприяє широкий доступ до ресурсів Інтернет: віртуальні бібліотеки, енциклопедії, веб-портали, дистанційні програми, інтернет-семінари, інтернет-конференції, педагогічні форуми.

Лекційні, семінарські та практичні заняття проводяться на основі впровадження сучасних педагогічних технологій: проблемної, проектної, кейс-технології, групової, ігрової, особистісно орієнтованої технологій навчання; активних та інтерактивних методів навчання. Наявність комп'ютерного класу дозволяє впроваджувати широкий спектр інформаційно-комунікаційних технологій навчання: комп'ютерних, дистанційних, мультимедійних, «хмарних», Web-технологій, технологій 3D.

Як показав досвід, ефективними є індивідуальні консультації викладачів з актуальних питань психолого-педагогічної науки, педагогічної техніки, сучасних педагогічних технологій та впровадження їх у освітній процес, особистісно орієнтованого навчання, іміджу

сучасного викладача, акторської педагогіки; саморозвитку та самовдосконалення та ін.

Індивідуальне навчання враховує рівень психолого-педагогічних знань та вмінь (результати вхідного контролю, тестування), досвід педагогічної діяльності, обрану тему випускної роботи та психолого-педагогічних досліджень, що проводяться викладачем. Викладачам пропонується проведення тренінгових вправ з метою формування вмінь педагогічної техніки, ораторського мистецтва, володіння методиками викладання навчальних дисциплін тощо.

Підкреслимо, що педагогічна культура викладача є професійною культурою, гармонією педагогічного мислення та творчої діяльності, що сприяють якісній організації освітнього процесу та підготовці компетентних і освічених фахівців у ВНЗ. Її складовими є: науковий світогляд, наукова ерудиція, духовне багатство, педагогічна майстерність, педагогічні здібності, природно-педагогічні людські якості, педагогічна техніка (культура зовнішнього вигляду, культура мови, культура спілкування, педагогічна етика, педагогічний такт), прагнення до самовдосконалення, мислення, почуття, спілкування, поведінка, зовнішній вигляд, моральна зрілість та ін.

Серед шляхів удосконалення педагогічної культури викладача пріоритетними є: постійне самовиховання, спрямоване на підвищення рівня професійної та загальної культури, самовиховання та саморозвиток професійно значущих та особистісних якостей.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок.

Таким чином, підвищення кваліфікації та удосконалення педагогічної культури є постійним самовдосконаленням, спрямованим на підвищення рівня професійної та загальної культури, самовиховання та саморозвиток професійно значущих та особистісних якостей з метою забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців. Предметом подальших розробок є вивчення та поширення передового зарубіжного досвіду вдосконалення педагогічної майстерності та педагогічної культури викладачів.

Список літератури: 1. Бабич М., Вітвицька С.С. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу // / Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : зб. наук. пр. / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц.Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 77-80. 2. Гриньова В.М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя : Теоретичний та методичний аспекти / В. М. Гриньова. – Х. : Основа, 1998. – 299 с. 3. Євсюков О. Ф. Педагогічне

мислення викладача вищого навчального закладу / О. Ф. Євсюков // Теорія і методика навчання та виховання : зб. наук. пр. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2004. – Вип. 13. – С. 65-68. 4. Козаков В. А. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах : монографія / В. А. Козаков, Д. І. Дзвінчук. – К. : НІЧЛАВА, 2003. – 140 с. 5. Лузан П. Г., Полозенко О.В. Удосконалення педагогічної майстерності викладачів вищих аграрних закладів освіти // Соціалізація особистості : Зб. наук. пр. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – С.144-153 6. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 24.01.2013 № 48. Режим доступу : <http://sop.com.ua/regulations/2340/2585/2586/428404/>. 7. Ничкало, Н. Г. Освіта дорослих - невід'ємна складова освіти впродовж життя / І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, Л. Б. Лук'янова, В. О. Радкевич // Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за заг. ред. В.Г. Кременя ; НАПН України. – К. : Пед. думка, 2011. – С. 105-116. 8. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк. , 1997. – 349 с. 9. Толочко С. В. Етапи та рівні сформованості методичної компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих аграрних навчальних закладів / С. В. Толочко // Наукові записки. Серія “Психолого-педагогічні науки” (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2008. – С. 39-44.

Bibliography (transliterated): 1. Babych M., Vitvyts'ka S.S. Pedahohichna kul'tura vykladacha vyshchoho navchal'noho zakladu // / Modernizatsiya vyshchoyi osvity v Ukrayini ta za kordonom : zb. nauk. pr. / za zah. red. d.p.n., prof. S. S. Vitvyts'koyi, k.p.n., dots.N. M. Myronchuk. – Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2014. – S. 77-80. 2. Hryn'ova V.M. Formuvannya pedahohichnoyi kul'tury maybutn'oho vchytelya : Teoretychnyy ta metodychnyy aspekty / V. M. Hryn'ova. – Kh. : Osnova, 1998. – 299 s. 3. Yevsyukov O. F. Pedahohichne myslennya vykladacha vyshchoho navchal'noho zakladu / O. F. Yevsyukov // Teoriya i metodyka navchannya ta vykhovannya : zb. nauk. pr. – Kh. : KhNPU im. H. S. Skovorody, 2004. – Vyp. 13. – S. 65-68. 4. Kozakov V. A. Psykholoho-pedahohichna pidhotovka fakhivtsiv u nepedahohichnykh universytetakh : monohrafiya / V. A. Kozakov, D. I. Dzvinchuk. – K. : NICHLAVA, 2003. – 140 s. 5. Luzan P. H., Polozhenko O.V. Udoshkonalennya pedahohichnoyi maysternosti vyklada chiv vyshchykh ahrarnykh zakladiv osvity // Sotsializatsiya osobystosti : Zb. nauk. pr. – K. : Lohos, 2000. – Vyp. 2. – S.144-153 6. Nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrayiny vid 24.01.2013 # 48. Rezhym dostupu : <http://sop.com.ua/regulations/2340/2585/2586/428404/>. 7. Nychkalo, N. H.

Osvita doroslykh - nevid"yemna skladova osvity vprodovzh zhyttya / I. A. Zyazyun, N. H. Nychkalo, L. B. Luk"yanova, V. O. Radkevych // Natsional'na dopovid' pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukrayini / za zah. red. V.H. Kremenyha ; NAPN Ukrayiny. – K. : Ped. dumka, 2011. – 105-116. 8. Pedahohichna maysternist': Pidruchnyk / I. A. Zyazyun, L. V. Kramushchenko, I. F. Kryvonos ta in.; Za red. I. A. Zyazyuna. – K.: Vyshcha shk. , 1997. – 349 s. 9. Tolochko S. V. Etapy ta rivni sformovanosti metodychnoyi kompete tnosti vykladachiv spetsial'nykh dystsyplin vyshchyykh ahrarnykh navchal'nykh zakladiv / S. V. Tolochko // Naukovi zapysky. Seriya "Psykhologo-pedahohichni nauky" (Nizhyns'kyu derzhavnyy universytet imeni Mykoly Hoholya) / za zah. red. prof. Ye. I. Kovalenko. – Nizhyn : Vydavnytstvo NDU im. M.Hoholya, 2008. – S. 39-44.

Кайдалова Л.Г.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті висвітлено основні теоретичні та практичні аспекти підвищення кваліфікації та педагогічної культури викладачів, які є необхідною умовою успішної педагогічної діяльності. Розглянуто тематику та зміст циклів підвищення кваліфікації викладачів, схарактеризовано форми та методи навчання. Подано авторське розуміння сутності педагогічної культури, складові та шляхи її формування.

Ключові слова: підвищення кваліфікації викладачів, педагогічна культура, педагогічний досвід, форми підвищення кваліфікації викладачів, принципи андрагогіки, педагогічні технології, індивідуальне навчання.

Кайдалова Л.Г.

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ И ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ЯК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

В статье освещены основные теоретические и практические аспекты повышения квалификации и педагогической культуры преподавателей, которые являются необходимым условием успешной педагогической деятельности. Рассмотрены тематика и содержание циклов повышения квалификации преподавателей, охарактеризованы формы и методы обучения. Дано авторское понимание сущности педагогической культуры, составляющие и пути ее формирования.

Ключевые слова: повышение квалификации преподавателей, педагогическая культура, педагогический опыт, формы повышения квалификации преподавателей, принципы андрагогики, педагогические технологии, индивидуальное обучение.

Kaydalova L.G.

THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT AND PEDAGOGICAL CULTURE AS A CONDITION OF A SUCCESSFUL ACTIVITY OF THE TEACHER L.G.

The article deals with the basic theoretical and practical aspects of professional development training and pedagogical culture of teachers, which are necessary conditions of a successful teaching activity. We have discussed the topics and content of teacher training cycles and characterized the forms and methods of teaching. The author's understanding of the essence of pedagogical culture, form and ways of its formation have been discussed and given in the article.

Keywords: professional development of teachers, pedagogical culture, pedagogical experience, the forms of professional development training of teachers, the principles of andragogy, educational technology, individual training.

Стаття надійшла до редакції 06.04.15

УДК 7:378+371.13

*Коваль П.М.
Івано-Франківськ, Україна*

МИСТЕЦТВО – ШЛЯХ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Успішна підготовка майбутніх фахівців, сьогодні є важливою ключовою проблемою та одним із першочергових завдань вищих навчальних закладів. Перед вищою школою сьогодні ставляться значно вищі, більш гуманні цілі, на чому наголошує І. Зязюн: “Вища школа повинна, насамперед, “виводити в люди”, а вже потім в інженери, менеджери, програмісти, економісти, юристи та ін.” [1].

Постійний пошук в педагогіці нових шляхів щодо забезпечення високоякісної професійної підготовки майбутніх фахівців є дуже важливими. Свідченням цьому є соціально-політична, економічна, морально-духовна та культурно-освітня ситуація в країні. Тобто, можна